

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שביעי מהחברותא הגרמ"י שניידר שליט"א

פרשת
ואתחנן -
נחמו
♦♦♦
שנת
תש"פ
♦♦♦
גליון 63

השגחה פרטית

ואח"כ מסביר את הנהגת הקב"ה בזמן מגיפה רח"ל, שצורת ההנהגה על כל אחד ואחד, הכל מסודר וגלוי לפניו ית' מראש השנה, ועפי"ז נחתם דינו, דברים מבהילים, ונעתיק מקצת דבריו.

וז"ל: ומפני שראיתי בענין הדבר שנתפשט בפי כל ההמון גם החכמים בפרט חכמי הטבע שענין המגיפה הוא הפסד האויר במקום ההוא מסיבות ידועות, ומתערב הוא עם אויר הנשאף לאדם ומזיקו, באופן שמקרבים הדבר לטבע, בראותם הבורחים מחמת המגיפה שהם ניצולים, והעומדים באויר ההוא הנפסד מסתכנים, לכן ראיתי לכתוב מה שני"ל בענין הזה.

גם מי שלא נגזר עליו המיתה, ועמד במקום סכנה מסתכן והוא, כי אמת ויציב ונכון כי כל מה שיארע לאדם בכלל ובפרט הוא מאתו יתברך, וביחוד ענין המות הנגזר על הכל ביום ר"ה שהוא יום הדין, ונכתב ונחתם האיש לחיים ולמות, ואם נגזר עליו מיתה, לא יועיל לו נוסו וברחו ביום עברתו, אבל מי שלא נגזר עליו המיתה ועמד במקום הסכנה, אפשר שילכד ויסתכן.

וכשנגזר על מדינה ידועה שיהיה בה באותה השנה דבר ח"ו, וימותו בה אנשים ידועים בשמותם ובמנינים, הענין נוהג כך, כי כל המתים במגיפה והנלכדים בה, גם שהיו בורחים כולם נחתמים ביום ר"ה למיתה.

אלא שיש הפרש ביניהם, כי קצתם הם מחוייבים למיתה החלטית, בין יעמדו במקום ההוא או לא יעמדו אלא יברחו וינוסו, וקצתם הם מחוייבים בדינם אם יעמדו במקום ההוא, ואם יברחו כל אחד מהם 'ערוקיה מסתייה', ובאותו הצער שמצטער נחשב לו כגלות וניצול באותה שעה.

והוא יתברך יודע בחירתו של זה האיש מה שיבחר אם לעמוד אם לנוס, וכשרואה שבחירתו תהיה לעמוד במקום המסוכן - חותמו למיתה, וכשבחירתו לנוס - חותמו לחיים, ואם הוא ישר בדרכיו הוא יתברך נותן בליבו ומדריך אותו מורה לו מקום לנוס שמה.

וקצתם שאינם מחוייבים אז בעונש ההוא, אלא הם מסתכנים בעצמם לעמוד במקום הסכנה,

כל המריבות ונבעות מחוסר אמונה

"השגחה פרטית", זהו יסוד ועיקר גדול באמונה, לחיות ולהרגיש בכל רגע ורגע, את השגחתו ית"ש עלינו בפרטיות, על כל אחד ואחד.

ובפרט בימי אבלות על חורבן בית המקדש, שבית שני נחרב על שנאת חינום. ויסוד מחלוקת ושנאת חינום בא מחסרון אמונה ובטחון בהקב"ה, כמו שהאר"ך מרן החזון איש זצוקללה"ה בספרו אמונה ובטחון.

והרבה היה רבינו זצוק"ל מרחיב את הדיבור להמחיש, עד כמה כל המריבות והתככים שישנן בין אנשים, הכל נובע מחסרון אמונה.

כי אם אדם הי' חי כל הזמן באמונה האמיתית "שהכל" רק מאתו ית"ש, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה עד שמכריזין עליה מלמעלה, מה יש לו לכעוס על חבירו, הרי גם אם חבירו נתכוין לעשות לו רע, בכל זאת אינו אלא "המקל" שנשלח משמים, ואם לא היה מגיע לך הצער או הנזק הזה, לא הי' יכול לעשות לך כלום! וא"כ למה אתה יוצא במלחמה כנגד המקל.

כל הצרות מורים שהם שלוחים מאתו יתברך

והראוני דבר נפלא בספר בית אלקים למבי"ט, בשער התפילה (פרק ט"ז) שמאר"ך בענין השגחה פרטית,

ומבאר שכל הצרות מורים שהם שלוחים מאתו ית', וכותב שבזמן שהי' בית המקדש קיים, הי' הדבר גלוי, והי' ניכר בזה הנהגתו ית' לעין כל.

אבל בזמן היותנו בגלות, אף שידענו בודאי שכל הדברים הבאים עלינו הם מאתו יתברך, עם כל זה הוא כמסתיר פנים ממנו על חטאתינו, ובאים עלינו הצרות בעונותינו, באופן שיש לחוטאים מקום לספק ולומר: אולי מקרה הוא בא עליהם וכו', ע"ש דברים נפלאים.

וממשיך שלכן ראוי לאדם להיותו נותן אל לבו בזמן הגלות, "כי כל מה שיארע לו בזה העולם, מנקיפת אצבע עד המיתה, הכל מאתו ית' הוא", ויותר הוא משגיח עלינו בזמן היותנו בגלות, אלא שהוא מתנהג עמנו בהסתר פנים באופן שיש למורדים מקום לספק ולהרהר שמא לא בא הענין מאתו ית', ע"ש.

ואמרת, שלכאן זו תיקרא פגישה "לא" מתוכננת, אך האמת בדיוק להיפך, שהתקיימה פגישה "שתוכננה ישר מהשמים", בלי תיווכים של בשר ודם.

הסכנה הגדולה - בין הזמנים

וכעת אנו עומדים בפתחו של "בין הזמנים", ועל אף שזעק הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי שליט"א "שאם ה"זמן" השתבש, בין הזמנים מנין?" ואין תשובה על זה. אך בכל זאת עד הנה זכינו ברחמי וחסדיו הגדולים, של אבינו שבשמים, שרוב רובן של הישיבות הקדושות החזיקו מעמד, וחלק גדול במסירות מיוחדת של בני הישיבה, למעלה מדרך הטבע. והיתה לנו זכות התורה, שהיא מעמדת את הבריאה, ומגנא ומצלא, כפי שעוררו רבותינו ענקי הדור רשכבה"ג מרן שר התורה שליט"א ורבינו מרן ראש הישיבה שליט"א.

אך כעת שיחנו הפסק לכמה שבועות מסדרי הישיבות הק', הפחד נורא! כפי שה' רבינו זצוק"ל ירא וחרד בימי בין הזמנים, על הסכנה הגדולה - בהעדר זכות התורה הק'. וכשהיו מתחילים את הזמן ה' נושם לרווחה - ברוך השם חזרו ללמוד...

ממילא כולנו צריכים להפנים את היסוד הברור ופשוט, שהשריש בנו רבינו זצוק"ל "שכל מילה תורה, מצילה אנשים מסכנה", ולכן נשתדל בכל מצב שאנחנו נמצאים, להרבות בלימוד, בכל מה שלבו חפץ, העיקר "לערנן תורה", העיקר ללמוד תורה. וגם אם קשה יותר ללמוד כשלא נמצאים בין כותלי הישיבה"ק, ובפרט בתקופה זו, הרי הביא רבינו מרן רה"י שליט"א השבוע בשיחתו, שאמר לו מרן החזו"א זצוק"ל על תורה מתוך הדחק, "דער א-ר האט דאס ליב" פי' הקב"ה אוהב את זה.

ואיני מדבר מטיולים, שהרבה מאד עורר ע"ז רבינו זצוק"ל, ויבלחט"א רבותינו שליט"א התריעו ע"ז השבוע במכתב קודש. ופעם אחת שלחני רבינו מיד במוצאי פסח למרן פוה"ד הגר"ש אלישיב זצוק"ל לבקשו שיצטרף למכתב על השבוע בין הזמנים שנשאר עד ר"ח אייר, שיזהרו מאד מטיולים.

ועי"ז שנתחזק בלימוד התורה, שהוא תיקון ג"כ לחורבן בית המקדש, על עזבם את תורת, והיא שעשועיו של הקב"ה, בודאי יפרוס עלינו סוכת שלומו, לחיות לבטח בלי שום פגע רע.

מי שעבר התקף לב שלא יצוץ יותר

ובעמדנו בערב ת"ב, הנני להביא דבר חידוש שאמר רבינו זצוק"ל בשם מרן רבי חיים סולובייצ'יק זצוק"ל בנוגע לצומות, שמי שעבר פעם אחת בחיים התקף לב, לא יצום יותר אף פעם, גם לא ביום כיפור. ויודעני שהורה רבינו למעשה עפי"ז.

יהי רצון שצום החמישי יהפך לנו במהרה לששון ולשמחה, ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים.

ואינם ראויים לשיעשה להם נס, ונדבק בהם החולי ההוא במדינה, ואם טבעם מוכן להסתכן בחולי ההוא הם מסתכנים, והוא יתברך יודע בחירתם וחותמם למיתה, אם יבחרו לעמוד במקום סכנה בהיות טבעם מוכן להפסד בהתדבק בהם החולי ההוא, ואם אין טבעם מוכן אינם ניזוקים...

בריה חדשה הפסד האויר שעומד ללכוד ברשתו

וענין הדבר בכלל, הוא השגחה מאתו יתברך שהוא בורא בריה חדשה בארץ, והוא הפסד האויר מוכן ועומד ללכוד ברשתו אותם שנגזר עליהם שימותו, ומיסר ביסורין קצת האנשים שלא נגזר עליהם מיתה בהיותם מוכים ומדוכאים בחולי ההוא.

והוא יתברך מקרב הענין לטבע, כי אותם הבורחים ואינם ניצולים, מרפה את ליבם שלא להשמר בדרך טבע מהחולי ההוא המתדבק בו, ומי שאינו נגזר למיתה אלא לחיים, הוא יתברך מראה לו דרך שינוס ולא ילכד אפילו בצער החולי בלי מיתה ותהיה נוסו כפרתו, וקצתם נחתמים בודאי לחיים כי גם שיעמדו לשם לא יאונה להם כל און.

והאיש הנלכד חושש בעצמו אולי הוא מאותם שנתחייבו אם יעמדו, או מאותם שמסתכנים בעצמם אם יעמדו במקום הסכנה, ולכן באים בחדריהם, או נסים ובורחים מחמת המגיפה, וכמו שראינו בדורות הראשונים, וכמו שכתב הנביא ע"ה (ישעיה כ"ו) לך עמי בא בחדריך וגו', וכתב (ירמיה ט) כי עלה מות בחלוניו וגו', ואמר בפרק הכונס רבא בעידן ריתחא הוה סכר כוי דכתיב 'כי עלה מות בחלוניו וגו', ואמרו דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך שמלאך המות מהלך באמצע הדרכים, דכיון דאיתיהיב ליה רשותא מסגי להדיא...

ועוד כתב בהמשך, וראוי לירא וחרד דבר ה' לכבות גחלת המגפה בצדקה המצילה ממות, ותשובה ומעשים טובים, וירבה בתפלה וצדקה ותחנונים וכו', ואומרים בכל יום פטום הקטרת בקר וצהרים כי הוא מסוגל לענין הדבר וכו', האריך עוד דברים נשגבים ע"ש.

פגישה מסודרת משמיים ללא תיווכים

והיות ומצוה לספר את השגחתו ית"ש. הנני בדבר שהי' אצלי בימים אלו ממש, [וזוה עורר אותי לכתוב על השגחה פרטית], בנוגע לכשרות המקואות, שהכניס הקב"ה בראשי שצריך לילך לבדוק מקרוב מקוה שנמצא באמצע שיפוץ, [על אף שבסברא לא הי' הכרח להגיע אותו יום בעצמי], וכשבאתי ברגע ראשון לא ראיתי בעיה, אך ביורדי לבור, גיליתי דבר שחובה לשנות, וזה שייך רק במצב שעומדים בו כעת.

אמנם קצת התלבטתי מה לעשות, היות והקבלן טוען שלא דיברו אתו על זה, ואז תוך כדי שאני בודק ברשימות של הקבלן, מופיעים האחראים על השיפוץ, ומיד שהעליתי את הנושא, אישרו אותו פה אחד.